

ביקוריהם של שאול אביגור וגולדה מאיר בארצות-הברית

במחצית השנייה של חודש ספטמבר הגיע אביגור לביקור קצר בארצות-הברית. בפגישות עם הצוות הוא דיווח על פעילות המטה בארץ, על המתרחש בחוגי הפעילים בברית-המועצות ועל חידוש היציאה. הערכנו את המצב וניתחנו את המאורעות במזרח אירופה ואת השפעתם על מדיניות ברית-המועצות בנושא היהודי. שבתי והעליתי בפני שאול את הרעיון לקרוא לוועידה עולמית שתדון בגורל יהודי ברית-המועצות, בהשתתפות נציגי כל הארגונים היהודים. יורם ומשה תמכו בהצעתי ואילו שאול החריש, לאמור הסכמה שבשתיקה.

בנובמבר 1968 הגיעה גולדה מאיר לארצות-הברית, לסידרת הופעות למען הבונדס ושוחרי האוניברסיטה העברית. נסעתי לניו-הייבן, קונטיקט, לפגוש את גולדה, שם התארכה אצל בנה. לפני צאתה, הבטיחה גולדה לשאול, להופיע בפני פורום ה-25. סיפרתי לגולדה על עבודתנו וצינתי את סימני העייפות שהתחילו להופיע אצל ראשי הארגונים ופעיליהם.

סיפרתי לה גם על ההשפעה השלילית שנודעה לגולדמן ולקלוזניק על כמה מראשי הארגונים ועל תכניותיהם להקים ארגון יהודי עולמי, לאחר שגולדמן לא נבחר מחדש כנשיא ההסתדרות הציונית. גולדה קטעה אותי וסיפרה שהשגריר הסובייטי, דוברינין, שאל את ארתור גולדברג, את מי בעצם מייצג גולדמן, וגולדברג השיב שגולדמן מייצג את עצמו בלבד. כשאמרה זאת-חיכה. בתחילת דצמבר הופיעה גולדה בפני פורום ה-25. הופעתה היתה מצוינת. היא קראה להתמיד במאבק, והזהירה מפני התכסיסנות המדינית ותעמולת הכזב של הסובייטים. היא רמזה על מגעיו של גולדמן עם שגרירים סובייטים ופירשה את משמעות הביקור של הרב לוין, לאור השאלות הרבות שהוצגו לה בנושא. לווייתי את גולדה בצאתה מהישיבה המוצלחת וביקשתי אותה לסייע לנו בקשריה האישיים עם מנהיגים יהודים. לפני ההופעה של גולדה, דובר באותה ישיבה על החתמה המונית של הקהילות היהודיות ברחבי ארצות-הברית על פטיציה, והדברים של האורחת שיוו לפעולה זו נופך מיוחד. אך לא כל משתתפי פורום ה-25 הושפעו באותה מידה מהדברים של גולדה, ונמצאו אף כאלה שהיא הצטיירה בעיניהם כמיליטנטית ישראלית שאין לייחס לדבריה חשיבות יתירה.

לאחר מאבק בין הארגונים נבחר לו ויינשטיין, עורך-דין מבוססון, לעמוד בראש הפורום. עם כניסתו לתפקיד הורגש מיד בחסרונו של הרב מילר. ויינשטיין נמנה על העסקנים המחזיקים בדעה שישראל והציונים מנסים להתערב יתר על המידה בעניינים שבהם דרושה "עצמאות" ליהודי ארצות-הברית. עם הזמן אמנם התגברנו

על "חשדנותו" של ויינשטיין, אד לא חסרו לנו צרות איתו. עזרתם של ה-25 נדרשה לנו כדי לפרסם ברבים מכתב גלוי של ישה קזקוב, צעיר יהודי ממוסקבה, שנלחם בגלוי על זכותו לעלות. ישה קזקוב לא נמנה על הפעילים ולא היה מוכר לנו קודם לכן. הוא היה לוחם בודד, אמיץ ועקשן, שכתב מכתב גלוי, נמרץ וציוני ברוחו. את המכתב קיבלנו מתל אביב ומיד ניגשנו לטפל בפירסומו. נתקלנו בקשיים. פיטר גרוס, סופר ה"ניו יורק טיימס" בווינגטון, אמנם התלהב, אלא שמערכת עיתונו החליטה שהמכתב מיליטנטי מדי. משה דקטר פנה אל כתב-עת היוצא לאור בחסות הוועד היהודי האמריקני, אבל ניתקל בסרוב, ובזעמו הוא כינה אותם "יהודונים מתרפסים". בסופו של דבר פניתי לויינשטיין, יו"ר פורום ה-25. ויינשטיין התייעץ עם מינקוב, אחד העסקנים היהודים "המקצוענים" רבי ההשפעה ומי שהיה בונדיסט בנעוריו. מינקוב שידע רוסית וקרא את המכתב במקור, קבע שהוא "יותר מדי ציוני" וויינשטיין פסק שההנהלה צריכה לדון אם ה-25 אמנם צריכים לפרסמו. החלטנו לוותר על עזרתם ולפעול באופן עצמאי. ואמנם מצאנו דרך לפרסם את המסר במלואו בשלושה עיתונים מרכזיים: ב"ווינגטון פוסט", ב"לוס אנג'לס טיימס" וב"שיקאגו טריביון".